

Kaposi József

ÚTMUTATÓ ÉS TANMENETJAVASLAT

Száray Miklós – Kaposi József
Történelem IV., középiskolák, 12. évfolyam
című tankönyvéhez

Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet

Az új negyedikes tankönyv

Száray Miklós és Kaposi József tankönyve teljesen új szemléletű és felépítésű. A tankönyv a megváltozott tantervi és érettségi vizsgakövetelmények teljesítését állítja középpontjába, hiszen kísérletet tesz *a történelmi múlt forrásközpontú feldolgozására*, és széles körű lehetőséget teremt a tanulói tevékenységre épülő történelemtanításra.

A tankönyv jelentős mértékben *csökkentette a hagyományos tankönyvi szöveget*. A leckék kb. másfél oldalas főszövegei döntően azt tartalmazzák, amit az adott témáról a diákoknak meg kell tanulniuk, illetve meg kell érteniük. Ezeket az ismereteket kell alkalmazniuk a tanulóknak a leckékhez kapcsolódó források feldolgozása során.

Minden lecke hármassal tagozódású: a *szervező szöveget az Archivum* követi, amely a feldolgozásra szánt forrásokat, ábrákat, vázlatos térképeket és képeket tartalmazza. A múltba történő „mélyfúrásokat” lehetővé tevő *Nézőpontok* című rész pedig vitás kérdésekkel, személyiségekkel vagy problémákkal foglalkozik, források segítségével.

A tankönyv a korábbiakhoz képest nemcsak a *leckék terjedelmét, hanem számát is jelentős, mintegy húsz százalékos mértékben csökkentette*. Csak így van esély arra, hogy a tanulók megismerjék a XX. század végi változásokat, a kétpólusú világ felbomlását és a magyarországi rendszerváltás folyamatát is. Az érettségi követelmények ugyanis előírják a teljes XX. századi történelem feldolgozását. A leckék számának csökkentése azért is szükséges, mert az írásbeli érettségi bevezetése miatt már korábban – legkésőbb a tavaszi szünetet követően – el kell kezdeni a felkészülést az érettségi vizsgára

Tananyagbeosztásunk alapelvei

Heti háromórás tantárgyhoz igazodva tananyagbeosztásunk 96 tanóra-ra készült. A tankönyv 48 számozott leckét tartalmaz. A leckék jól tagolják és súlypontozzák a tananyagot. Többségük egy tanórán elvégezhető. Néhány lecke feldolgozását két tanóra-ra bontottuk. Az, hogy egy leckével egy vagy két tanórán keresztül foglalkozik a szaktanár, attól is függ, hogy az Archivumban található források és feladatok közül mennyit kíván feldolgozni. Ugyancsak jelentősen befolyásolhatja a feldolgozási időt a különböző tevékenységformák alkalmazása is, hiszen más időkeretet szükséges tervezni egy projektben elvégzendő munkához, mint az egyéni feladatkieléréshez.

Tananyagbeosztásunkban elsősorban azoknál a leckéknél ajánlottunk több órát a feldolgozásra, amelyek az érettségi követelményekben megjelenő jelenkor, a mai magyar társadalmi viszonyok és a Kelet-Közép-Európai régió részletesebb megismerését, és ezáltal jobb megértését teszik lehetővé. Természetesen a tanmenetjavaslatban szereplő tananyagbeosztástól a feldolgozandó anyagok mennyisége és a feldolgozás mikéntje függvényében el lehet térni, hiszen a tanítási folyamatot a célok, a felhasznált eszközök és a feldolgozás körülményei határozzák meg.

A tanmenetjavaslatban használt rövidítések, piktogramok:

- F:** kialakítandó vagy fejlesztendő fogalmak
- N:** a leckében szereplő fontosabb személyek
- É:** évszámok
- T:** topográfia

Tananyagbeosztás és tanmenetjavaslat

Óra-szám	A tanítás anyaga	Tartalmi és fejlesztési célok	Feldolgozandó új lexikai anyag	Jellemzően fejlesztendő kompetenciák
1–2.	Év eleji ismétlés	A XIX. század társadalmi, gazdasági, politikai változásainak áttekintése. Nagyhatalmi politikai és katonai változások a XIX. század második felében Európában és a világban.		
I. Az első világháború, a forradalmak és a békék				
3. óra	1. lecke: Az első világháború	A világháború kitörése, okainak és körülményeinek feldolgozása, megértése. A háború frontjainak azonosítása, fordulópontjainak feldolgozása. A háborúba belépő országok főbb céljainak rendszerezése.	F: központi hatalmak, antant, revans, ultimátum, villámháború, N: Ferenc József, Ferenc Ferdinánd, II. Miklós, II. Vilmos É: 1914–1918 T: Szarajevó, Marne, Somme	Legyen képes a felsorolt történelmi okok, célok, következmények megadott szempontok szerinti csoportosítására. Tudjon egy történelmi eseménysort, folyamatot történelmi térkép vagy térképvázlat segítségével kérdések alapján, vagy önállóan bemutatni.
4. óra	Az első világháború	A háború és az új típusú hadviselés jellemzőinek felismerése, értékelése. Az amerikai hadba lépés körülményeinek feldolgozása. Az antantgyőzelem okainak, körülményeinek és várható következményeinek elemzése.	F: állóháború, blokádnak, hadigazdálkodás, É: 1917. április, 1918. október–november T: Pádua, Verdun, Curzon-vonal	Legyen képes tényekre és feltételezésekre példát hozni - megadott szempontok alapján - egyszerűbb forrásokból és ismeretterjesztő szövegekből. Tudjon egyszerű kérdéseket megfogalmazni történelmi események okairól és következményeiről.
5. óra	2. lecke: Forradalmak – a világforradalom búvóhelyében	Az orosz társadalom jellemzőinek és a politikai viszonyok sajátosságainak feldolgozása. A bolsevik hatalomátvétel politikai, társadalmi, gazdasági körülményeinek és következményeinek megértése. A világforradalmi illúziók háttere, a demokrácia megvédésének körülményei Németországban.	F: eszerek, mensevikek, bolsevikok, szovjetek, kettős hatalom, proletárdiktatúra, világforradalom N: Lenin, Kerenszkij É: 1917. február, 1917. október 25. T: Pétervár, Berlin	Legyen képes az egy témához vagy korhoz kapcsolható fogalmakat kiválasztani, rendszerezni. Legyen képes egyes fontosabb történelmi események következményeit és a benne résztvevők szándékait összevetni.

6. óra	3. lecke: A világháborút lezáró békék	A wilsoni elvek érvényesülésének lehetőségei és kudarcainak okai. A francia–angol nagyhatalmi politikai célok, és az Osztrák–Magyar Monarchia felbomlásának összefüggései. A párizsi békerendszer ellentmondásainak felismerése, a kisebbségvédelem szükségességének okai.	F: wilsoni elvek, Nemzetek Szövetsége, kisebbségvédelem N: Wilson, Clemenceau, Lloyd George, T. Masaryk, E. Beneš, Kemál pása É: 1919. január 18. T: Csehszlovákia, Jugoszlávia, Lengyelország, Románia, Ausztria	Ismerje a történelmi régiók, államok határainak változását, s legyen képes megmagyarázni ezek okait. Történelmi események (pl. háborúk, békekötések, forradalmak) összehasonlítása megadott vagy önálló szempontok alapján.
7. óra	4. lecke: Magyarország a világháborúban, a forradalom kirobbanása	A háborús veszteségek és a hátrország politikai hangulatváltozásainak háttere. Az őszirózsás forradalom kirobbanása politikai körülményeinek feldolgozása. A Károlyi-kormány bel- és külpolitikai elszigetelődésének jellemzői, okai.	F: jegyrendszer, Magyar Nemzeti Tanács, őszirózsás forradalom, pacifizmus, földosztás N: IV. Károly, Károlyi Mihály, Jászi Oszkár É: 1914. július 28., 1918. október 30–31., 1918. november 3.	Tudjon magyar történelmi eseményekhez egyetemes, egyetemes történelmi eseményekhez magyar eseményeket rendelni idő- és térbeli közelség alapján (pl. azonos év, évtized, helyszín).
8. óra	5. lecke: A polgári demokrácia bukása és a Tanácsköztársaság	A kommunisták szerepének, jellemzőinek felismerése a belpolitikai küzdelmekben. A Tanácsköztársaság létrejöttének bel- és külpolitikai körülményei, a proletárdiktatúra működésének, jellemzőinek megértése.	F: Kommunisták Magyarországi Pártja, Vix-jegyzék, Forradalmi Kormányzótanács, terror N: Kun Béla, Stromfeld Aurél É: 1919. március 21., 1919. augusztus 1. T: Felvidék, Erdély	Legyen képes alapvető történelmi események lényeges és kevésbé lényeges elemeinek megkülönböztetésére. Legyen képes érvekkel alátámasztott véleményének bemutatására az ellentmondásosan értékelhető eseményekről és személyekről.
9. óra	6. lecke: Az ellenforradalom győzelme	Az ellenforradalom hatalomra kerülését segítő bel- és külpolitikai körülmények feltérképezése. Horthy kormányzóvá választásának okai és körülményei. A kiéleződő társadalmi ellentétek okainak feltárása, a konszolidáció kezdeteinek jellemzői.	F: ellenforradalom, fehér terror, kormányzó, numerus clausus, antiszemitizmus N: Horthy Miklós, Teleki Pál, Nagyatádi Szabó István É: 1920. március 1. T: Szeged	Legyen képes a forrás elemzése és értelmezése során megnevezni a történelmi háttérre utaló tartalmi elemeket, műfaji, nyelvi sajátosságokat. Hozzon példákat a magyar történelem sorsfordító eseményeinek eltérő értékelésére.
10. óra	7. lecke: A trianoni békeszerződés	A békeszerződés aláírásának körülményeinek feltérképezése. A vesztes Magyarország területi, etnikai és gazdasági veszteségeinek feldolgozása, elemzése.	F: etnikai és történeti elv, népszavazás, revízió, irredentizmus É: 1920. június 4. T: Trianon, területi változások, Sopron	Tudjon történelmi térkép-vázlatot készíteni vaktérkép és más források alapján, történelmi jelenségek és esemény-sorok bemutatására.
11. óra	Összefoglalás, rendszerezés			
12. óra	Ellenőrzés szóban vagy írásban			
13. óra	Az ellenőrzés tapasztalatainak feldolgozása			

II. A két világháború között

14. óra	<i>8. lecke:</i> A győztes Európa gondjai	A világháború következményei és az európai gazdasági válság összefüggéseinek felismerése. Az új politikai mozgalmak megjelenésének társadalmi háttere. Kísérletek a békés viszonyok helyreállítására Európában.	F: infláció, jóvátétel, tömegpártok N: Daves, Stresemann É: 1922, 1925 T: Rapallo, Locarno, Ruhr vidék, Írország	Legyen képes a fontosabb történelmi topográfiai neveket a vaktérképen bejelölt pontokhoz vagy területekhez kapcsolni, és alapvető ismereteket gyűjteni. Példák segítségével értelmezze a változás és a fejlődés közti különbséget.
15. óra	<i>9. lecke:</i> A faszizmus és a tekintélyuralmi rendszerek kialakulása	Az olasz faszizmus hatalomra jutásának bel- és külpolitikai háttere. A fasiszta állam működésének, jellemzőinek felismerése. A tekintélyuralmi rendszerek jellemzőinek azonosítása.	F: faszizmus, korporatív állam, totális állam, tekintélyuralmi rendszer N: Mussolini É: 1922 T: Olaszország, Spanyolország, Portugália	Legyen képes másodlagos és elsődleges források tartalmi összehasonlítására, az egyezések és az eltérések megállapítására. Példák kiválasztása a változás és a fejlődés bemutatására.
16. óra	<i>10. lecke:</i> Köztes-Európa az új világban	A Köztes-Európa felértékelődésének nagyhatalmi okai. A Monarchia utódállamainak bel- és külpolitikai viszonyai. A kisebbségek helyzetének alakulása az új államokban.	F: homogén nemzetállam, kisantant, szeparatizmus T: Csehszlovákia, Románia, Szerb–Horvát–Szlovén Királyság	Legyen képes a különböző történelmi korszakokat több szempontból jellemezni. Példákkal bizonyítsa, hogy egy történelmi eseménynek egyszerre több oka és következménye van.
17. óra	<i>11. lecke:</i> A bolsevik Oroszország	A hadikommunizmus és a NEP bevezetésének összefüggései. A Szovjetunió létrejöttének politikai, katonai feltételeinek feldolgozása. A kommunista rendszer társadalmi, gazdasági, politikai jellemzőinek azonosítása, megértése.	F: egypártrendszer, totális diktatúra, hadikommunizmus, tervutasításos rendszer, kollektivizálás, GULAG, kulák, személyi kultusz N: Sztálin, Trockij T: Ukrajna	Tudjon feltételezéseket megfogalmazni megadott forrás segítségével arról, hogy az emberek nézeteit, döntéseit és cselekedeteit miként befolyásolhatja élethelyzetük. Legyen képes alapvető történelmi események lényeges és kevésbé lényeges elemeinek megkülönböztetésére.
18. óra	<i>12. lecke:</i> A világgazdasági válság és kiutak keresése	A világgazdasági válság kitörésének, hátterének feltérképezése. A válság gazdasági és társadalmi következményeinek feldolgozása. Az állami beavatkozás szerepének értelmezése a válság kezelésében.	F: tőzsdekrach, túltermelési válság, világgazdasági válság, New Deal, társadalombiztosítás N: Keynes, Roosevelt É: 1929–1933, T: Egyesült Államok	Tudjon statisztikai táblázatokat, diagramokat, grafikonokat, kronológiai adatsorokat, sematikus ábrák tartalmára vonatkozó állításokat megfogalmazni, ezekből következtetéseket levonni, egyszerű, rövid kifejtést igénylő kérdésekre válaszolni.

19. óra	13. lecke: A gyarmati világ megrendülése	Az arab–zsidó ellentét háttérének feltérképezése Palesztinában. A gyarmati mozgalmak új formáinak feldolgozása Indiában. Japán hegemonisztikus törekvéseinek feldolgozása. A nemzeti párt és a kommunisták küzdelmeinek háttére Kínában.	F: mandátumterületek, cionizmus, erőszakmentes felszabadító mozgalom, Westminsteri Statútum, nyitott kapuk elve, N: Gandhi, Csang Kaj-sek, Mao Ce-tung, É: 1931 T: Palesztina, Mandzsukuo	Legyen képes a felsorolt történelmi okok, célok, következmények megadott szempontok szerinti csoportosítására. Legyen képes értelmezni és összehasonlítani az ugyanazon régiót, államot, birodalmat bemutató, különböző korokat ábrázoló térképeket és térképvázlatokat.
20. óra	14. lecke: A náciizmus Németországban	A nemzetiszocializmus elméletének főbb összetevőinek feldolgozása. Hitler hatalomra jutásának elemzése (okok, körülmények). A náci hatalom jellemzőinek összegyűjtése.	F: nemzetiszocializmus, fajelmélet, faji törvények, élettér, szociális demagógia N: Hitler, Hindenburg É: 1923, 1933, 1935 T: München, Nürnberg,	Legyen képes a forrás szerzőjének szándékára, álláspontjára utaló megállapításokat tenni és azokat a forrás és saját ismeretei alapján indokolni.
21. óra	15. lecke: A harmincas évek második fele	Az engedmények politikájának feltérképezése (okok, következmények). A spanyol polgárháború bel- és külpolitikai háttérének feldolgozása. Németország nagyhatalmi megerősödésének állomásai, befolyásának növekedése.	F: polgárháború, népfrontpolitika, Anschluss, N: Franco É: 1936, 1938 T: Saar-vidék, Rajna-vidék, München, Szudéta-vidék, Csehország, Szlovákia	Legyen képes a felsorolt történelmi tényezők közül az okokat és a következményeket összekapcsolni. Legyen képes források segítségével bemutatni a történelmi személyiségek szerepét az események alakulásában.
22. óra	15. lecke: Élet a két világháború között	Az életmódváltás alapvető jellemzőinek feldolgozása. A tudományos technikai fejlődés következményeinek feltérképezése. A nők életmódjának és társadalmi helyzetének változásai.	F: általános választójog, tömegkultúra, demagógia, populizmus	Legyen képes forrás elemzése és értelmezése során megnevezni a történelmi háttérre utaló tartalmi elemeket, műfaji, nyelvi sajátosságokat. Példák kiválasztása a változás és a fejlődés bemutatására.
23. óra	16. lecke: A bethleni konszolidáció Magyarországon	A világháború és a forradalom következményeinek feltérképezése. A gazdasági és politikai konszolidáció főbb lépéseinek feldolgozása, értékelése. Magyarország külpolitikai helyzetének elemzése.	F: királypuccs, konszolidáció, korlátozott parlamentarizmus, pengő N: Bethlen István, Peyer Károly É: 1921–31, 1927 T: a kisantant országai	Legyen képes különböző típusú források és saját ismeretei összevetésével egy témáról összefoglaló ismertetést írni. Tudjon atlasz segítségével egyszerű történelmi térképvázlatot készíteni.
24. óra	17. lecke: Társadalom és életmód Magyarországon a két világháború között	A társadalmi átalakulás főbb jellemzőinek feltérképezése. Az életmódváltás új jelenségeinek feldolgozása. Az oktatás átalakuló szerepének elemzése.	F: modernizáció, úri középosztály, falukutató mozgalom, kultúrfölény N: Klebelsberg Kunó, T: Pécs, Szeged, Róma	Legyen képes tényekre és feltételezésekre példát hozni egyszerűbb forrásokból és ismeretterjesztő szövegekből.

25. óra	18. lecke: A világgazdasági válság hatásai Magyarországon	A világgazdasági válság Magyarországi következményeinek feltérképezése. A Gömbös-kormány bel- és külpolitikai programjának feldolgozása. A Gömbös kormány bukásának elemzése.	F: statárium, nemzeti munkaterv, korporatív állam N: Károlyi Gyula, Gömbös Gyula É: 1932, 1934	Legyen képes szöveges forrás, adatsor alapján diagramot, grafikont, sematikus ábrát készíteni. Legyen képes kapcsolatot találni történelmi események és szereplők között.
26. óra	19. lecke: Törekvések és kényszerpályák a második világháború előtt	A német befolyás növekedése Köztes-Európában (bizonyítékok, okok, következmények). A német befolyás erősödésének okai, jellemzői, állomásai Magyarországon. A revíziós politika sikerei és a belpolitikai élet átalakulása közötti összefüggések elemzése.	F: Márciusi Front, nyilas mozgalom, hungarista ideológia, zsidótörvények N: Darányi Kálmán, Imrédy Béla, Szálasi Ferenc, Teleki Pál É: 1937, 1938–39, 1938. november 2., T: Felvidék és Kárpátalja déli része (Komárom, Kassa, Munkács)	Tudjon kiválasztani egymáshoz köthető jelentős magyar és egyetemes történelmi személyiségeket. Legyen képes források alapján történelmi események okait, következményeit és a résztvevők szándékait összehasonlítani, s rámutatni a közöttük levő összefüggésekre.
27. óra	Összefoglalás, rendszerezés			
28. óra	Ellenőrzés szóban vagy írásban			
29. óra	Az ellenőrzés tapasztalatainak feldolgozása			
III. A második világháború				
30. óra	21. lecke: A náci birodalom előretörése	A háború kirobbanása: a körülmények feltérképezése. A Lengyelország elleni német és szovjet támadás feldolgozása. A furcsa háború kialakulása, jellemzői, hátterének elemzése. A Nyugat (Dánia, Norvégia, Franciaország) lerohanása.	F: furcsa háború, kollaboráns kormány N: Molotov, Ribbentrop É: 1939. augusztus 23., szeptember 1., 17., 1940. június T: Danzig, Lengyelország, Finnország, Dánia, Norvégia, Franciaország, Vichy	Legyen képes a fontos történelmi eseményeket időrendbe állítani, évszámokkal, nevekkal és helyszínekkel összekapcsolni. Legyen képes a történelmi események, összefüggések lényeges és kevésbé lényeges elemeinek megkülönböztetésére.
31. óra	A háború kiterjedése	A német–angol háború menetének feldolgozása. Olaszország hadba lépésének háttere, céljai. A Balkán meghódítása és a Szovjetunió elleni háború kirobbanása. A német sikerek és vereségek a keleti fronton (az okok és következmények elemzése).	F: invázió, N: Churchill, Göring É: 1940. július–szeptember; 1941. június 22.; 1941. november–december; T: Etiópia, Líbia, Görögország, Jugoszlávia, Szovjetunió, Moszkva, Kijev, Leningrád	Legyen képes megadott segítséggel (pl. térkép-vázlat, kronológiai tábla) konkrét eseménysorokat bemutatni. Legyen képes megfogalmazni az események többféle megítélése közötti különbségeket, s következtetni azok okaira.

32. óra	21. lecke: A szövetségesek felülkerekedése	A japán támadás okai, körülményei és következményei. Az 1942-es fordulat eseményeinek feltérképezése. A szövetségesek előretörésének irányai, helyszínei és következményei Németországra és Olaszországra nézve.	F: izolacionizmus, kölcsönbérleti szerződés, Atlanti Charta É: 1942 szept.–1943. febr., 1942. okt.–nov., 1942 nyara T: Pearl Harbor, Sztálingrád, El-Alamein, Midway-szigetek, Kurszk	Legyen képes konkrét eseménysorok önálló bemutatására. Legyen képes források segítségével történelmi személyeknek az események alakulásában betöltött szerepét több szempontból bemutatni.
33. óra	22. lecke: A szövetségesek győzelme	A három szövetséges nagyhatalom együttműködésének elvi alapjai és gyakorlata, eredményei. Németország katonai vereségének okai és körülményei. Japán vereségének körülményei, és a győztesek között kialakuló érdekellentétek elemzése.	F: antifasiszta koalíció, feltétel nélküli kapituláció, befolyási övezetek, atombomba, ENSZ É: 1943. január, december, 1944. június 6., 1945. február, május 9., július, 1945. augusztus 6., 1945. szeptember 2. T: Casablanca, Teherán, Jalta, Normandia, Potsdam, Hiroshima, Mandzsúria	Legyen képes dokumentumokból, megadott szempontok alapján a korabeli társadalmi és politikai viszonyokra vonatkozó állításokat megfogalmazni. Tudjon történelmi eseménysort, folyamatot történelmi térkép vagy térképvázlat segítségével, kérdések alapján, vagy önállóan bemutatni.
34. óra	23. lecke: A második világháború jellegzetességei és borzalmai	A totális háború, amelyben a háterszág is fronttá válik. A háború alatti népirtások jellemzői. A holokauszt elvi háttere, folyamata és következményei.	F: totális háború, partizán, „végső megoldás”, koncentrációs tábor, deportálás, népirtás, gettó, holokauszt (soá) N: De Gaulle É: 1942. január, 1943. tavasz T: Lidice, Auschwitz-Birkenau, Dachau, Buchenwald, Mauthausen, Treblinka	Legyen képes másodlagos és elsődleges források tartalmi összehasonlítására, a megegyezések és eltérések megállapítására. Legyen képes a forrás elemzése és értelmezése során megnevezni a történelmi háttérre utaló tartalmi elemeket, műfaji, nyelvi sajátosságokat.
35. óra	24. lecke: Magyarország háborúba sodródása	Teleki Pál kísérlete a fegyveres semlegesség fenntartására, a német befolyás ellensúlyozására, és a revízió sikeres folytatására. Magyarország háborúba sodródásának bel- és külpolitikai okai, körülményei.	F: Berlin–Róma tengely, fegyveres semlegesség, örökbarátsági szerződés, N: Bárdossy László É: 1939. március, 1940. aug. 30., 1941. ápr., T: Kárpátalja, Észak-Erdély, Székelyföld, Muraköz, Baranyai háromszög, Bácska	Tudjon magyar történelmi eseményekhez egyetemes, egyetemes történelmi eseményekhez magyar eseményeket rendelni, időbeli közelség alapján. Legyen képes források segítségével történelmi személyeknek az események alakulásában betöltött szerepét több szempontból bemutatni.

36. óra	25. lecke: Magyarország a világháború poklában	Magyarország Szovjetunió elleni háborúba lépésének okai, körülményei és következményei. Kállay hintapolitikájának kül- és belpolitikai jellemzői, háttérének elemzése.	F: hintapolitika N: Kállay Miklós, Jány Gusztáv, Szent-Györgyi Albert É: 1941. jún. 26., 1942. jan., 1943. jan.–febr. T: Kassa, Ujvidék, Donkanyar	Megadott felsorolásból tudja kiválasztani valamely esemény történelmi előzményeit. Mondjon példákat arra, hogy a magyar történelem sorsfordító eseményeinek eltérő értékelései léteznek.
37. óra	26. lecke: Német megszállás, nyilas rémuralom	Magyarország német megszállásának okai, bel- és külpolitikai következményei. A háborúból való kiugrási kísérlet körülményei. A nyilasok hatalomra jutásának okai és következményei.	F: sárga csillag, fegyverszünet, kiugrási kísérlet N: Sztójay Döme, Raoul Wallenberg, Angelo Rotta, (Dálnoki) Miklós Béla, Bajcsy-Zsilinszky Endre, Kiss János É: 1944. márc. 19., 1944. máj., 1944. okt. 15. T: Budapest, Debrecen, Székesfehérvár	Legyen képes a fontos történelmi eseményeket sorrendbe állítani, évszámokkal, nevekkal és helyszínekkel összekapcsolni. Legyen képes alapvető történelmi események lényeges és kevésbé lényeges elemeinek megkülönböztetésére
38. óra	Háborús veszteségeink	A civil és katonai emberáldozatok. A népességveszteség adatainak feldolgozása, elemzése. A nemzeti vagyon pusztulását mutató adatok feldolgozása.		Legyen képes szöveges forrás, adatsor alapján diagramot, grafikont, sematikus ábrát készíteni.
39. óra	Összefoglalás, rendszerezés			
40. óra	Ellenőrzés szóban vagy írásban			
41. óra	Az ellenőrzés tapasztalatainak feldolgozása			
IV. A kétpólusú világ				
42. óra	27. lecke: A hidegháború kezdete I. A szuperhatalmak létrejötte, az ENSZ megalakulása	Az Egyesült Államok és a Szovjetunió szuperhatalommá válásának okai, körülményei. Az ENSZ megalakulása szervezeti felépítése és működése.	F: Egyesült Nemzetek Szervezete, Biztonsági Tanács, szuperhatalom, vétőjog É: 1945. szeptember	Legyen képes értelmezni és összehasonlítani az ugyanazon régiót, államalakulatot bemutató, különböző korokat ábrázoló térképeket és térképvázlatokat.
43. óra	27. lecke: A hidegháború kezdete II. A kétpólusú világ létrejötte	Az európai hatalmi helyzet jellemzői a világháborút követően. Köztes-Európa politikai és katonai viszonyainak változásai. A hidegháború kialakulása, körülményeinek feltérképezése, elemzése. A „német kérdés” szerepe a hidegháborús konfliktusok kiéleződésében.	F: Szövetséges Ellenőrző Bizottság, Marshall-terv, vasfüggöny, feltartóztatási politika, Kominform, hidegháború, NATO, Varsói Szerződés, helyi háború N: Truman É: 1946, 1947, 1948 T: Németország, Ausztria megszállási övezetei, Berlin, NDK, NSZK	Tudjon történelmi térképvázlatot készíteni vaktérkép és más források alapján, történelmi jelenségek és eseménysorok bemutatására. Mutassa be a korszak nagyobb történelmi régiói közötti fontosabb különbségeket.

44. óra	28. lecke: A gyarmati rendszer felbomlása	India függetlenné válásának bel- és külpolitikai körülményei. A kínai polgárháború és a kommunisták győzelme. A koreai háború, mint a szuperhatalmak közötti konfliktus egyik jellemzője.	F: gyarmati felszabadítási mozgalom N: Nehru É: 1947, 1949, 1950 T: India, Pakisztán, Ceylon, Tajvan, Észak- és Dél-Korea	Legyen képes egy ország vagy régió történelmének hosszabb időszakát, szabadon választott szempontból bemutatni. Legyen képes történelmi események és szereplők között kapcsolatot találni.
45. óra	28. lecke: A hidegháború évei	A közel-keleti helyzet. Az arab–izraeli konfliktus kiéleződésének okai és következményei. A gyarmatok felszabadulása, a harmadik világ és az el nem kötelezettek mozgalma.	F: neokolonializmus, „harmadik világ” N: Ben Gurion, Nasszer É: 1948, 1956 T: Izrael, Egyiptom, Szuzei-csatorna	Tudjon példákat felsorolni arra, hogy a földrajzi környezet hatással volt az egyes kultúrák és államok kialakulására.
46. óra	29. lecke: Szembenállás és enyhülés	A szovjet politika megváltozása Sztálin halála után. Az enyhülési folyamat eredményei és ellentmondásai az 1960-as 1970-es években.	F: enyhülés, korlátozott szuverenitás, fegyverzetkorlátozás N: Hruscsov, Mao Csetung, Fidel Castro, Kennedy, Brezsnyev É: 1953, 1962, 1964, 1972, 1975 T: Kuba, Helsinki,	Legyen képes források segítségével történelmi szereplőknek az események alakulásában betöltött szerepét több szempontból bemutatni. Példák kiválasztása a változás és a fejlődés bemutatására.
47. óra	Helyi konfliktusok és helyi háborúk a hidegháború idején	Németország helyzete 1960–1970 között. A vietnami konfliktus és a háború jellemzőinek feltérképezése. Az arab–izraeli háborúk az 1960-70-es években.	F: berlini fal, „új keleti politika” N: Adenauer, Brandt, Ho Si Minh É: 1961, 1964, 1967, 1973 T: Odera-Neisse, Vietnam, Sínai-félsziget, Ciszjordánia	Gyűjtsön példákat arra, hogy különböző történelmi régiók fejlődése eltérő ütemű lehet. Legyen képes valamely jelenkori esemény történelmi előzményeire vonatkozó állításokat megfogalmazni.
48. óra	30. lecke: A kis hidegháború	A kis hidegháború kialakulásának körülményei az 1970-es, 1980-as években. Az USA válasza a szovjet terjeszkedési törekvésekre.	F: olajárrobbanás, iszlám forradalom, Carter-doktrína, neutronbomba, „csillagháborús terv” N: Carter, É: 1973, 1979, T: Afganisztán, Irán	Legyen képes szöveges forrás, adatsor alapján diagramot, grafikont, ábrát készíteni. Tudjon atlasz segítségével egyszerű történelmi térkép-vázlatot készíteni.
49. óra	30. lecke: A szovjet rendszer válsága	A Szovjetunió gazdasági és politikai válságának okai, jellemzői. Kísérlet a szovjet rendszer megreformálására. A Szovjetunió veresége a hidegháborúban, és szétesése.	F: modernizációs válság, gazdasági lemaradás, peresztrojka, FÁK N: Gorbacsov É: 1984, 1989, 1991 T: Balti államok, Ukrajna, Kazahsztán	Forrás alapján legyen képes történelmi fogalmak meghatározására. Példákkal bizonyítsa, hogy egy történelmi eseménynek egyszerre több oka és következménye van.

50. óra	31. lecke: A kétpólusú világ összeomlása (Kelet-Közép-Európa felszabadulása, Jugoszlávia szétesése)	A szocialista rendszerek válságának közös háttere. A lengyel válság háttere és következményei. Rendszerváltás Kelet-Közép-Európában és Jugoszlávia szétesése.	N: Dubček, Wałęsa É: 1953, 1956, 1968, 1970, 1980, 1989–1990, 1992 T: NDK, Lengyelország, Magyarország, Csehszlovákia, Horvátország, Szlovénia	Tudjon történelmi térkép-vázlatot készíteni vaktérkép és más források alapján történelmi jelenségek és eseménysorok bemutatására. Legyen képes történelmi eseményhez megadott szempontok szerint analógiákat keresni, és választását indokolni.
51. óra	32. lecke: Demokratikus kísérlet és a kommunista diktatúra előkészítése Magyarországon	Magyarország szovjet megszállása és annak politikai következményei. Az 1945-ös választások eredményei és következményei. A gazdasági válság jellemzői és az újjáépítés eredményei.	F: népi demokrácia, proletárdiktatúra, földosztás, hiperinfláció, Gazdasági Főtanács N: (Dálnoki) Miklós Béla, Tildy Zoltán, Rákosi Mátyás, Nagy Imre É: 1945. szeptember, 1946. augusztus	Mondjon példákat arra, hogy a magyar történelem sorsfordító eseményeinek eltérő értékelései léteznek. Példák kiválasztása a változás és a fejlődés bemutatására.
52. óra	33. lecke: A diktatúra kiépítése	A Kisgazdapárt visszaszorításának és szétverésének okai, módszerei, és a folyamat következményei elemzése. A Kommunista Párt módszerei és eszközei a kizárólagos hatalom megszerzése érdekében. A párizsi békeszerződés aláírásának következményei.	F: szalámitaktika, köztársaság, Baloldali Blokk, „B” listázás, kékcédulás választás, „a fordulat” N: Nagy Ferenc, Kovács Béla, Rajk László É: 1946. febr. 1., 1947. febr., 1948 T: Párizs	Legyen képes érvekkel alátámasztott vélemények bemutatására az ellentmondásosan értékelhető eseményekről és személyekről. Következtessen megadott forrásokból a bemutatott személy vagy esemény megítélésére.
53. óra	34. lecke: A Rákosi-korszak. I. A kommunista diktatúra működése	A totális diktatúra kiépítésének főbb állomásai. A terror működtetésének okai, formái és következményei. A gazdaság államosításának formái és módszerei.	F: egypártrendszer, tanácsrendszer, ÁVO, ÁVH, koncepciók perек, internálás, államosítás, tervgazdálkodás, kollektivizálás N: Mindszenty József, Péter Gábor É: 1949, 1950 T: Recsk, Kistarcsa	Legyen képes megadott kulcsszavak segítségével társadalmi vagy kormányzati struktúrát önállóan ábrázolni. Legyen képes az egy témához vagy korhoz kapcsolható fogalmakat kiválasztani, rendszerezni.
54. óra	34. lecke: A Rákosi-korszak II. A személyi kultusz jellemzői	A személyi kultusz jellemzői és a kultúrpolitika sajátosságai. Rákosi ideiglenes bukása, és Nagy Imre első miniszterelnöksége.	F: személyi kultusz, sematizmus N: Nagy Imre É: 1953, 1955	Legyen képes képi forrásból szerzett információkat összevetni a saját ismereteivel, megfogalmazni és megmagyarázni az eltéréseket.
55. óra	35. lecke: Az 1956-os forradalom és szabadságharc. A Rákosi-korszak válsága, a forradalom előzményei és kitörése	A Szovjetunióban folyó hatalmi harc következményei a magyar belpolitikára. A pártellenzék színrelépése és az egyetemi mozgalmak megindulása. A forradalmi követelések elemzése.	N: Gerő Ernő, Hegedűs András É: 1956. febr.; 1956. jún.; 1956. okt. 6., okt. 23. T: Bem tér, Dózsa György út, Magyar Rádió	Legyen képes a különböző történelmi korszakokat több szempontból jellemezni. Tudjon önálló kérdéseket megfogalmazni történelmi események okairól és következményeiről.

56. óra	35. lecke: Az 1956-os forradalom és szabadságharc kibontakozása	A forradalmi mozgalom kiteljesedése, a fegyveres harcok kezdete. A forradalmi megmozdulások országossá válása.	F: fegyveres felkelés, forradalmi bizottságok É: 1956. október 23., 24. és 25. T: Széna tér, Baross tér, Corvin köz, Parlament	Legyen képes a felsorolt történelmi okok, célok és következmények megadott szempontok szerinti csoportosítására.
57. óra	35. lecke: Az 1956-os forradalom és szabadságharc győzelme és leverése	A forradalom és szabadságharc követeléseinek győzelme. A szovjet beavatkozás okai, konkrét eseményei és következményei.	F: többpártrendszer, „Forgószél hadművelet”, munkástanácsok, N: Kádár János É: 1956. nov. 1., nov. 3., nov. 4., nov. 12. T: Szolnok	Legyen képes források alapján történelmi események okait, következményeit és a résztvevők szándékait összehasonlítani, s rámutatni a közöttük levő összefüggésekre.
58. óra	36. lecke: Megtorlások és konszolidáció	A megtorlások céljai, formái, és áldozatai. A politikai és gazdasági konszolidáció lépései.	F: ellenforradalom, „kétfrontos harc”, „magyar kérdés”, amnesztia, háztáji gazdaság N: Maléter Pál, Gimes Miklós, Szilágyi József É: 1958. jún. 16.; 1959–1961, 1963	Legyen képes fontosabb történelmi események következményeit föltárni, és a bennük részt vevők szándékait összevetni. Legyen képes az egy témához vagy korhoz kapcsolható fogalmakat kiválasztani, rendszerezni.
59. óra	37. lecke: A „legvidámbabb barakk”	A társadalom és a hatalom kiegyezésének okai és következményei. Az új gazdasági mechanizmus jellemzői és következményei.	F: új gazdasági mechanizmus N: Fock Jenő É: 1968	Tudja rekonstruálni és bemutatni az álláspon- tok és cselekedetek mögött meghúzódó szándékokat korabeli források (pl. újságcikkek, emlékiratok) segítségével.
60. óra	37. lecke: A „gulyáskommunizmus” időszak	Az életmódváltás jellemzői. Az életszínvonal növekedése. Az oktatás és a kultúra átalakítása. A magyar külpolitika irányai, jellemzői.	F: „gulyáskommunizmus”, cserearányromlás, eladósodás	Tudjon megadott, vagy saját maga által kiválasztott képzőművészeti alkotásokat felhasználni egy-egy történelmi korszak sajátosságainak bemutatásához.
61. óra	38. lecke: A szocializmus válsága Magyarországon	A gazdasági reform leállítására, a viszonylagos jólét és a kibontakozó válság. A mélyülő társadalmi-gazdasági válság jegyei.	F: második gazdaság	Tudjon egyszerű kérdéseket megfogalmazni történelmi események okairól és következményeiről.
62. óra	39. lecke: A rendszerváltás Magyarországon I. A rendszerváltás politikai eseményei	A rendszerváltás bel- és külpolitikai feltételei, előzményei. Az új politikai erők megszerveződése és az állampárt válsága.	F: ellenzéki mozgalmak, népfelkelés, Ellenzéki Kerekasztal, békés rendszerváltás, spontán privatizáció, többpártrendszer N: Pozsgay Imre, Nyers Rezső, Grósz Károly, Németh Miklós É: 1985, 1988 T: Monor	Tudjon statisztikai táblázatok, diagramok, grafikonok, kronológiák, sematikus ábrák tartalmára vonatkozó állításokat megfogalmazni, ezekből következtetéseket levonni, egyszerű, rövid kifejtést igénylő kérdésekre válaszolni.

63. óra	39. lecke: A rendszerváltás Magyarországon II. A rendszerváltás következményei – a szociális piacgazdaság	A politikai kiegyezés okai és módja. A köztársaság kikiáltásának körülményei. Az 1990-es választások eredményei, következményei. A szociális piacgazdaság megteremtésének kísérlete.	F: harmadik köztársaság, önkormányzatiság, kétharmados törvények, privatizáció, szociális piacgazdaság N: Antall József, Göncz Árpád É: 1989. jún. 16., 1989. okt. 23., 1990. márc.	Legyen képes fontosabb történelmi események következményeit és a benne részt vevők szándékait összevetni. Tudjon önálló kérdéseket megfogalmazni történelmi események okairól és következményeiről.
64. óra	Összefoglalás, rendszerezés			
65. óra	Ellenőrzés szóban vagy írásban			
66. óra	Az ellenőrzés tapasztalatainak feldolgozása			
V. A globális világ előnyei és gondjai				
67. óra	40. lecke: A gazdaság és a társadalom átalakulása a XX. század második felében	A világgazdaság átalakulása a második világháború után. A jóléti társadalom ellentmondásai.	F: centrum, periféria, jóléti társadalom, „dühöngő ifjúság”, hippizmus mozgalom É: 1968	Tudjon példákat felsorolni arra, hogy a földrajzi környezet hatással volt az egyes történelmi kultúrák és államok kialakulására.
68. óra	Az informatikai forradalom és a jóléti társadalom kihívásai	A tudományos technikai fejlődés eredményei és ellentmondásai. A jóléti társadalom válságai.	F: informatikai forradalom, húzóágazatok	Források segítségével ismerje fel a nagyobb történelmi régiók közötti fontosabb különbségeket.
69. óra	41. lecke: Globális problémák – természet és társadalom	A globalizáció ellentmondásai. Környezetkárosodás jellemzői és következményei. Az Észak–Dél közötti ellentétek okai, megjelenési formái. A terrorizmus problematikája.	F: globalizáció, globális problémák, klímaváltozás, légszennyezés, ózompajzs, „kistigrisek”, migráció, terrorizmus	Gyűjtsön példákat arra, hogy különböző történelmi régiók fejlődése eltérő ütemű lehet. Konkrét példák kiválasztása a változás és a fejlődés bemutatására.
70. óra	42. lecke: Globális problémák – népesedési viszonyok	Népeségrobbanás a történelemben. A XX. századi népeségrobbanás és következményei.	F: népeségrobbanás, élelmezési válság, éhínség, előregedés, népeségfogyás	Legyen képes statisztikai adatsorok, grafikonok, diagramok, sematikus ábrák, magyarázó ábrák alapján szöveges elemzést készíteni.
71. óra	43. lecke: Az Európai Unió kialakulása és felépítése	Az Európai Gazdasági Közösség létrejöttének okai és fejlődésének jellemzői. Az Európai Közösség bővülése, s ennek következményei.	F: integráció, Európa Tanács, Európai Szén- és Acélközösség, Európai Gazdasági Közösség É: 1949, 1957, 1992	Tudjon atlasz segítségével egyszerű történelmi térképvázlatot készíteni. Mutassa be az egyes korszakok nagyobb történelmi régiói között fennálló fontosabb különbségeket.

72. óra	43. lecke: Az Európai Unió intézményrendszere, problémái	Az Európai Unió reformja és további bővítése. Az Európai Unió működése, főbb intézményei. Az együttműködés és az eltérő érdekek az Unióban. Az Európai Unió helye a világ-gazdaságban.	F: maastrichti szerződés, schengeni megállapodás, euró, Európai Parlament, Bizottságok, Európai Tanács É: 2002. január 1., 2004. május 1. T: a volt keleti tömb országai	Legyen képes megadott kulcsszavak segítségével társadalmi vagy kormányzati struktúrát önállóan ábrázolni. Legyen képes alapvető történelmi események lényeges és kevésbé lényeges elemeinek megkülönböztetésére.
73. óra	44. lecke: A magyar demokrácia működése	A jogállam és a parlamentáris rendszer működésének jellemzői. Az államszervezet felépítése és működése. Az önkormányzati rendszer és a civil szféra.	F: országgyűlés, köztársasági elnök, Alkotmánybíróság, polgármester, szakszervezetek, kamarák É: 1990	Legyen képes a történelmi szakszókincset használni. Legyen képes megadott kulcsszavak segítségével társadalmi vagy kormányzati struktúrát önállóan ábrázolni.
74. óra	45. lecke: Népesedési viszonyok a XX. századi Magyarországon	Demográfiai viszonyok Magyarországon 1945-ig. A népesedési viszonyok az 1950-es és 1970-es években. A népességcsökkenés és az elöregedő társadalom problémái.	F: lakosságcsere egyezmény, Ratkó-korszak, GYED, GYES, társadalombiztosítás N: Ratkó Anna É: 1981	Legyen képes szöveges forrás, adatsor alapján diagramot, grafikont, sematikus ábrát készíteni. Példák segítségével értelmezze a változás és a fejlődés közti különbséget.
75. óra	46. lecke: Nemzetiségek és etnikumok a XX. századi Magyarországon	Soknemzetiségű Magyarország a XX. század elején. Nemzetiségi viszonyok Trianon és a második világháború után. A nemzetiségek helyzete ma.	F: asszimiláció, nemzeti identitás, kisebbségi önkormányzatok.	Tudjon történelmi térkép-vázlatot készíteni vaktérkép és más források alapján történelmi jelenségek és eseménysorok bemutatására.
76. óra	A roma társadalom	A romák magyarországi történetének áttekintése. A Kádár-korszak romapolitikája. A hazai romák helyzete (oktatás, lakhatás, munkahely stb.).	F: cigányok – romák, roma holokauszt, diszkrimináció, nomád életmód	Tudjon önálló kérdéseket megfogalmazni történelmi események okairól és következményeiről.
77. óra	47. lecke: A kisebbségbe került magyarság helyzete a XX. században I. Az első világháború utáni helyzet	A trianoni béke etnikai következményei. A nemzetiségek helyzete az utódállamokban.	F: nemzeti kisebbség, homogén nemzetállam, telepítési politika N: Tamási Áron, Koós Károly	Legyen képes felismerni és megfogalmazni egy jelenség többféle megítélésének különbségeit, valamint azok lehetséges okait.
78. óra	47. lecke: A kisebbségbe került magyarság helyzete a XX. században II. A második világháború utáni helyzet és napjaink problémái	A második világháború utáni nemzetiségi sérelmek és az elnyomás formái. A szocializmus nemzetiségi politikája. A határon túli magyarok és az anyaország kapcsolata.	F: nemzetiségi elnyomás, kollektív büntetés, lakosságcsere, falurombolás, autonómia	Legyen képes megadott segítséggel (pl. térkép-vázlat, kronológiai tábla, forrás) konkrét eseménysorokat bemutatni.

79. óra	48. lecke: Társadalmi változások a XX. századi Magyarországon	Társadalmi változások az első világháború után – a parasztság polgárosodása és a középnéprétegek erősödése. Változások a szocializmus évtizedeiben – jelentős mobilitás, növekvő kiszolgáltatottság. A rendszerváltás társadalmi következményei.	F: társadalmi mobilitás, általános foglalkoztatottság, regionális és szocio-kulturális munkanélküliség, a rendszerváltás győztesei és vesztesei.	Legyen képes dokumentumokból, megadott szempontok alapján korabeli társadalmi és politikai viszonyokra vonatkozó állításokat megfogalmazni. Legyen képes különböző típusú források és saját ismeretei összevetésével egy témáról összefoglaló ismertetést írni.
80. óra	Összefoglalás, rendszerezés			
81. óra	Ellenőrzés szóban vagy írásban			
VI. Ismétlés, rendszerezés, összefoglalás és felkészülés az érettségire				
82–84. óra	Gazdaság, gazdaságpolitika, anyagi kultúra			
85–86. óra	Népesség, település, életmód			
87–88. óra	Egyén, közösség, társadalom			
89-90. óra	Modern demokráciák működése			
91–93. óra	Politikai intézmények, eszmék, ideológiák			
94–96. óra	Nemzetközi konfliktusok és együttműködés			

Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet
A kiadásért felel: dr. Kaposi József főigazgató
Raktári szám: RE569
A tanmenetet készítette: dr. Kaposi József
Felelős szerkesztő: Pálincás Mihály